

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen peruskouluissa

Muutosmääräys

Opetushallitus on antanut 1.3.2023 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 [muutosmääräyksen](#) koskien sitouttavaa koulu yhteistyötä. Sitouttavan koulu yhteistyön tavoitteena on lisätä oppilaan hyvinvointia koulu yhteisössä sekä ennaltaehkäistä ja vähentää koulupoissaoloja.

Jatkossa opetuksen järjestäjillä on velvoite kuvata paikallisessa opetussuunnitelmassa toimintamalli siitä, miten oppilaiden poissaoloja ehkäistään, seurataan ja miten niihin puututaan. Paikallisessa toimintamallissa korostuu oppilaiden poissaolojen suunnitelmallinen ehkäiseminen monin eri keinoin sekä varhainen puuttuminen poissaoloihin. Myös poissaoloihin puuttumiseen liittyvä työnjako ja vastuut kuvataan opetussuunnitelmassa. Vastuista ja työnjaosta sovitaan koulu kohtaisesti.

Poissaolojen ehkäisemisessä on tärkeää huomioida erityisesti tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu. Näiden taitojen kehittymistä tulee tukea kaikissa koulun arkisissa tilanteissa. **Paikallisessa opetussuunnitelmassa on myös mahdollista laajentaa esimerkiksi yläkoulussa terveystiedon, alakoulussa ympäristöopin tai muun oppiaineen oppimäärää tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun.** Näiden lisätuntien tavoitteet ja sisällöt kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opetuksen järjestäjien tulee päivittää paikalliset opetussuunnitelmat muutosten mukaisesti siten, että ne ovat käytössä elokuun 2023 alussa. Tämän suunnittelutyö tehdään siis juuri nyt.

Muutosmääräyksen toteuttaminen käytännössä

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemista tulee muutosmääräyksen mukaan tapahtua kaikissa koulun arkisissa tilanteissa. Tästä osa-alueesta huolen pitäminen lankeaa siis jokaisen opettajan ja muiden aikuisten vastuulle riippumatta heidän koulutuksestaan. Paikallista opetussuunnitelmaa päivitettäessä, koulu kohtaisia toimenpiteitä suunniteltaessa ja oppiaineen laajennuksesta päätettäessä, opetuksen järjestäjän olisi kuitenkin hyvä tarkasti arvioida koulun henkilökunnan pätevyyttä toteuttaa tunne- ja vuorovaikutus opetusta. Kouluilta ympäri Suomen on kantautunut viestiä, että opettajat ja luokanvalvojat eivät koe pätevyyttä opettaa tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Sen hallitseminen vaatii koulutusta ja erityistä perehtymistä.

Olisi järkevää ja kustannustehokasta käyttää hyödyksi jo olemassa olevaa osaamista sen sijaan, että joudutaan erikseen kouluttamaan opettajia tehtävään. Oppiaineen laajennuksen kautta toteutettu tunne- ja vuorovaikutus opetus siihen pätevoityneen ja motivoituneen opettajan johdolla on oppimisen kannalta laadukkainta. Eri aineenopettajien vastuulle vuorollaan ohjattu tunne- ja vuorovaikutus opetus hajauttaa opetuksen sisällön ja toteutuksen liian monelle henkilölle, jolloin opetussisältöjen jatkumo sekä pedagoginen laatu

on erittäin vaikeaa varmistaa. Tätä jaetun opetuksen mallia on kuitenkin alettu toteuttaa useissa kunnissa.

Liikunnan ja terveystiedon opettaja on peruskoulutuksensa puolesta pätevin opettajaryhmä opettamaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja. 95% liikunnanopettajista nykyään opiskelee terveystiedon toisena opetettavana aineena. Heidän koulutukseen kuuluu 13 op tunne- ja vuorovaikutusopetusta, jonka tavoitteina on niin opettajan omien tunne- ja vuorovaikutustaitojen kuin pedagogiikan kehittyminen. Lisäksi 6 op laajuisessa opettajaharjoittelussa keskeisinä harjoittelualueina ovat oppilaan kohtaaminen ja tunne- ja vuorovaikutustaidot. Terveystiedon aineopinnot suorittaneella opettajalla on Jyväskylän yliopistossa 3 op laajuinen tunne- ja vuorovaikutuksen opintokokonaisuus. Terveystiedon opintojen sisältämä tunne- ja vuorovaikutustaitojen osion laajuus vaihtelee sen mukaan, missä yliopistossa on kouluttautunut.

Tunne- ja vuorovaikutus opetus tulisi kohdistaa terveystiedon opettajille. On tärkeää, että opettajalla on osaamista, kun käsitellään ja harjoitellaan herkkää ja henkilökohtaista aihetta, tunteiden käsittelyä ja vuorovaikutustaitoja, joissa oppilaille on yhä enemmän puutteita. Opettajalla pitää olla osaaminen luoda ja ohjata toimintaa turvallisessa ja luottavaisessa toimintaympäristössä ja tarvittaessa puuttua virheellisiin toimintatapoihin. Tämä tapahtuu vain silloin, kun opettajalla on itsellään riittävä kokemus sekä luottamus omasta osaamisestaan ja taidoistaan käsitellä kyseistä aihetta. Jos opettaja ei koe pätevyyttä osaamisestaan, on hänen itse vaikea käsitellä aihetta oppilaiden kanssa, jolloin myöskään opetuksen tavoitteet eivät usein täyty. Jos halutaan, että oppitunneista on todella hyötyä, tulisi ne ehdottomasti antaa aiheeseen koulutettujen terveystiedon opettajien opetettavaksi.

Sekä terveystieto että liikunta oppiaineiden opetussuunnitelmiin sisältyy monia tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen tavoitteita jo nykyisellään, ilman oppiaineen laajennustakin ja mielen hyvinvoinnin taidot laajasti ovat osa terveystiedon oppisisältöjä.

Terveystieto oppiaineen tavoitteet:

Opetuksessa tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Liikunta oppiaineen tavoitteet:

Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Lisätietoja

Paikallisesta opetussuunnitelmasta tehdään yleensä päätökset kunnan opetus- tai sivistyslautakunnassa, tai vastaavassa toimielimessä. Yksityisissä oppilaitoksissa hallitus tai vastaava toimielin päättää opetussuunnitelmasta.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 löytyvät ajantasaisina ePerusteista. Terveystiedon ja ympäristöopin tavoitteet ja keskeiset sisällöt löytyvät kohdasta Oppiaineet > [Ympäristöoppi](#) ja [Terveystieto](#). Luvusta 5.1 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen > Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen alta löytyy [maininta oppiaineen laajentamisen mahdollisuudesta](#).

[OPH uutinen OPS muutosmääräyksestä](#)

Lisätiedustelut: heidi.rautajoki(at)liito.fi